

Deall perfformiad economaidd

Ben Stokes

Mae dadleuon ar yr economi yn aml yn canolbwyntio ar berfformiad Cymru o'i gymharu â pherfformiad y Deyrnas Unedig drwy ddefnyddio dau ystadegyn amlwg: GVA (Gwerth Ychwanegol Crynswth) a GDHI (Incwm Aelwydydd Crynswth i'w Wario). Nid oes dianc rhag yr acronymau hyn, ond beth yn union y maent yn ei ddatgelu am berfformiad economaidd Cymru?

GVA – dangosydd amherffaith?

Gan Gymru y mae'r GVA – neu'r Gwerth Ychwanegol Crynswth – isaf y pen ym mhob un o'r gwledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr, sef 74.3 y cant o gyfartaledd y Deyrnas Unedig. Nid oes dim yn newydd yn hyn – gan Gymru y bu'r GVA isaf ers dros ddegawd. Mae ardaloedd unigol yng Nghymru hefyd ar waelod y cynghreiriau GVA, gyda'r gorllewin a'r cymoedd (62.6 y cant), ac Ynys Môn (55.2 y cant) ill dwy ar waelod y gynghrair yn eu categorïau daearyddol perthnasol yn y Deyrnas Unedig.

Bu'r cynnydd mewn GVA y pen yn is yng Nghymru nag yn y Deyrnas Unedig bron bob blwyddyn ers 1995. Roedd y bwlch yn arbennig o lydan yn niwedd y 1990au, gan i GVA y pen yng Nghymru ostwng yn gymharol sylweddol yn ystod y cyfnod hwnnw.

Y dirwasgiad

Nid oes dwywaith bod y dirwasgiad diweddar wedi bod yn anodd i Gymru. Serch hynny, mae rhai pethau positif i'w gweld yn y ffigurau GVA diweddaraf. Er enghraifft, roedd y gostyngiad yn y ffigurau GVA y pen rhwng 2008 a 2009 rywfaint yn llai yng Nghymru na thrwy'r Deyrnas Unedig, ac yma y bu'r pumed gostyngiad lleiaf ymhlith y deuddeg o wledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr.

Fodd bynnag, mae sawl rheswm pam y gellir dweud bod GVA y pen yn ddangosydd amherffaith wrth edrych ar berfformiad economaidd. Er enghraifft, mae'n mesur

Mae **Gwerth Ychwanegol Crynswth (GVA)** yn ddull o fesur cynnyrch economaidd mewn ardal gan edrych ar incwm, sef yn bennaf y cyflogau a'r elw a wneir yn yr ardal honno.

Mae **Incwm Aelwydydd Crynswth i'w Wario (GDHI)** yn amcangyfrif o'r hyn sydd gan gartrefi i'w wario ar ôl tynnu costau tai a threth o gyflogau a thaliadau budd-dal.

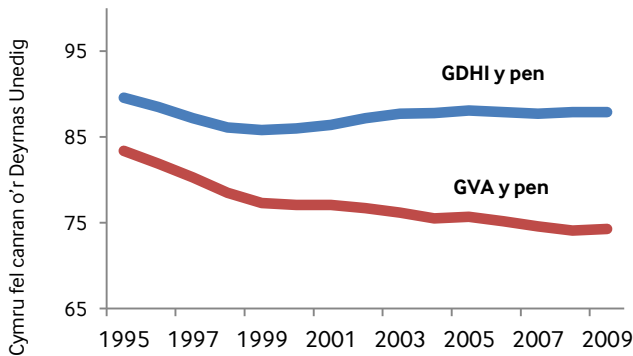
cynnyrch economaidd mewn ardal ac yn rhannu hynny â nifer y trigolion yn yr ardal honno. Felly, bydd yr amcangyfrifon o'r GVA y pen yn isel mewn ardaloedd sydd â phoblogaethau uchel ond â llawer o bobl yn cymudo ohonynt, ac mae'r un peth yn wir i'r gwrthwyneb.

At hynny, gan ei fod yn mesur cynnyrch economaidd cyfartalog pob unigolyn mewn ardal, mae'n anodd cymharu rhwng ardaloedd pan fydd gwahaniaethau demograffig yn dylanwadu ar hynny, fel cyfran y plant neu bobl sydd wedi ymddeol mewn ardal (pobl nad ydynt ar y cyfan yn creu llawer o gynnyrch economaidd). Oherwydd hyn, mae GDHI (Incwm Aelwydydd Crynswth i'w Wario) yn aml yn cael ei gynig fel dull amgen o fesur perfformiad economaidd.

GDHI – dull gwell o fesur perfformiad economaidd?

Y ffigurau GDHI y pen yng Nghymru yw'r trydydd isaf o'r deuddeg o wledydd datganoledig a

rhanbarthau Lloegr, sef 87.9 y cant o gyfartaledd y Deyrnas Unedig ar hyn o bryd.

Ffynhonnell: ONS

Cynyddodd GDHI y pen yng Nghymru 2.6 y cant rhwng 2008 a 2009, o'i gymharu â chynnydd o 2.5 y cant ledled y Deyrnas Unedig. Yng Nghymru y bu'r pedwerydd cynnydd mwyaf mewn GDHI y pen o'r gwledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr rhwng 1999 a 2009. Fel y gwelir yn y siart, mae GDHI y pen yng Nghymru wedi cynyddu o'i gymharu â chyfartaledd y Deyrnas Unedig dros y degawd diwethaf, tra bo'r ffigurau GVA y pen wedi parhau i ostwng.

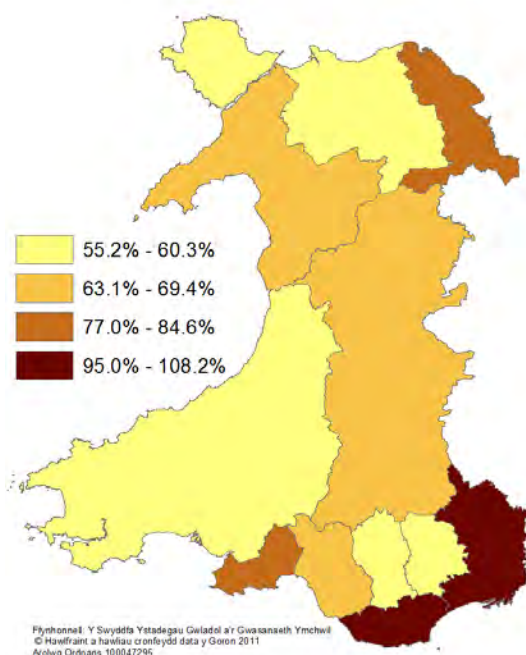
Tra bo'r ffigurau GDHI yn rhoi darlun mwy cadarnhaol o Gymru na'r ffigurau GVA wrth eu cymharu â rhanbarthau eraill yn y Deyrnas Unedig, nid yw'r ddau o anghenraid yn cyfateb i'w gilydd. Gan gofio bod cyfrifiadau GDHI yn cynnwys taliadau budd-daliadau, mae'n bosibl ei fod yn ffordd well o fesur safonau byw na GVA, ond bod GVA yn ffordd well o fesur perfformiad economaidd.

GVA a GDHI: Beth maent yn ei ddweud ar lefel leol?

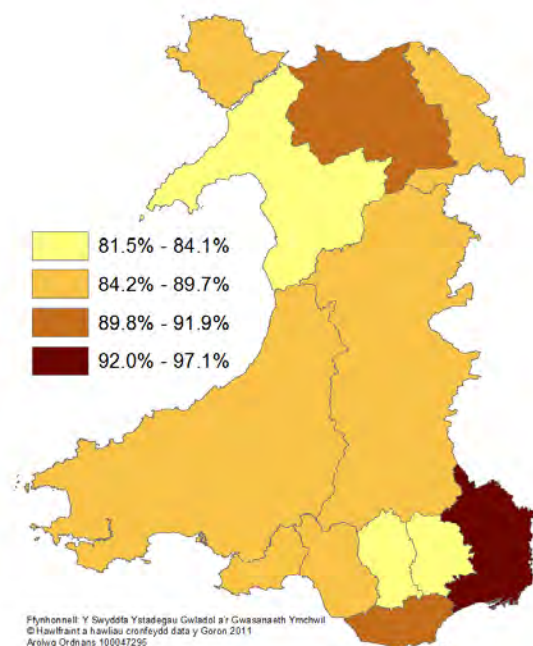
Tra bo'r ystadegau GVA a GDHI yn gallu argyhoeddi a hawlio'r penawdau ar lefel genedlaethol, nid ydynt mewn unrhyw ffordd yn adrodd yn gyflawn sut y mae economi Cymru'n perfformio, yn enwedig ar lefel leol.

Gall y ffigurau GVA a GDHI roi darlun cymysg a chroes ar brydiau o economïau lleol Cymru. Er mwyn deall o ddifrif sut y mae pethau, ac i fonitro sut y mae'r economi'n perfformio yn ystod y cyfnod ansicr hwn ar ôl y dirwasgiad, mae angen edrych ar amrediad ehangach o ddangosyddion economaidd – fel cyfraddau cyflogaeth, diweithdra ac anweithgarwch.

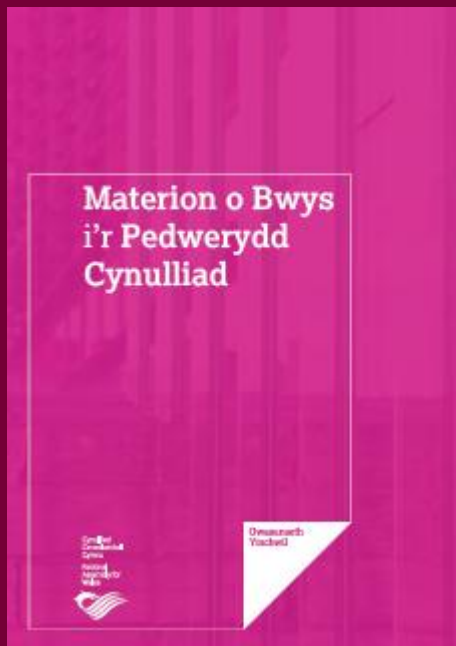
GVA y pen fel canran o gyfartaledd y Deyrnas Unedig

GDHI y pen fel canran o gyfartaledd y deyrnas Unedig

Erthygl o gyhoeddiad gan y Gwasanaeth Ymchwil

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei pharatoi'n arbennig ar gyfer Aelodau'r Cynulliad gan y Gwasanaeth Ymchwil. Mae'n trafod rhai o'r pynciau hynny sy'n debygol o fod o bwys i Aelodau yn ystod y Pedwerydd Cynulliad.

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Am rhagor o gyhoeddiadau, gweler **ein tudalennau ar wefan y Cynulliad**.
www.cynulliadcymru.org/bus-assembly-publications-research.htm

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**
Twitter: **[@YmchwilCCC](https://twitter.com/YmchwilCCC)**